

מתי צה"ל יוותר על הגילוח?

ואיך צו אופנה הפך לסמל החיילות

← 1 בספטמבר יעלה הכורת על זקניהם של אלפי חיילים. בתאריך זה, אם לא תגיע חגיגה של הרגע האחרון, תיכנס לתוקפה המלא פקודת מטכ"ל החדשה בנושא זקנים, שעיקרה הוא ההוראה לאלפי חיילים מזוקנים להתגלח לאלתר. לרוב החיילים לא הועילו טופסי הבקשה והתורים אצל רופאי העור וקציני הדת. עמוד המחאה הרשמי בפייסבוק והתגית #רצוןחופשי לא תפסו תאוצה, וגם לא סיסמאות כמו "אפילו התיש יכול ואני לא". ידיהם של הרס"דים ואלופי המשנה המופקדים על ביטחון המדינה התמלאו באחריות הנוספת, הכבדה, לאכיפת גזירת הסנטר. כפי שתמונתי באתר "כלכליסט" רומזת, גם לי יש עניין מסוים בזקנים. גם זקני הוע"לם במחי פקודה בעת שירותי הצבאי. במקרה שלי זה היה קשור לכוננות חבישת מסכות אב"כ. משהכוננות ירדה הזקן חזר, ולא נפרדנו מאז.

הזקן בולט. הוא דוקר, לפי תלונות שקיבלתי, הוא מסתיר, והוא עניין של טעם. לעתים זקן מייצג רשלנות, פראיות או מרדנות. בהקשרים אחרים הוא יכול לייצג סמכות ומומחיות. בתרבויות מסוימות הוא נחשב סמל לגבריות וכוה, חוכמה, מיניות, אדיקות או מעמד חברתי. דתות שונות מסדירות את ענייני הגילוח, לעתים קרובות באמצעות איסורו. בסיפורי פולקלור ובמקרא גילוח מוזכר כאמצעי ביוזי. באזור רים מסוימים בהודו נהגו לגלח פושעים. בספרטה זה היה עונשם של מוגי לב.

מה הלאה אחי רז

להורים: לך לעזאזל לישון

1 התפתחות מסעירה בחזית העתיקה בתולדות האנושות: הקרב על הרדמת הילדים. "הארנב שרצה להירדם", שנכתב על ידי פסיכולוג ובלשן שבדי, עושה שימוש בטכניקות פסיכולוגיות שמבטיחות להורים הרדמה מהירה ונוחה, והוא הספר העצמאי הראשון שכובש את פסגת רבייהמכר של אמזון. האם זה יעבוד גם בעברית? 13 דולר.

<http://bit.ly/SimbrBk>

דן אריאלי

מומחה להחלטות חשובות

למה אנחנו מעדיפים חיות על פני אנשים?

פרופסור יקר, באחרונה התרחשו שני מקרי רצח חסרי היגיון: הרצח של האריה מזימבבואה ססיל, ומותו של סמואל דובוס, נהג אמריקאי שחור ולא חמוש שנורה למוות בידי שוטר. נחש איזה סיפור הרגיש יותר אנשים באמריקה? האם באמת אכפת לנו יותר מאריות מאשר מבני אדם?

גינט

גינט היקרה,

השאלה שלך תלויה באופן שבו אנחנו משתמשים במילה אכפתיות. אם רק נמדוד את מספר הטוקבקים או את כמות הדיו שנשפכה על כל אחד מהנושאים, זה אכן עלול להיראות כאילו למוות של חיה נכחדת יש בעינינו יותר חשיבות מאשר מוות של אדם ששייך לקבוצת מיעוט.

למרבה הצער, אכן, על כמה מאיתנו חרי שות על מותה של חיה משפיעות רגשית במידה רבה יותר מאשר חדשות על מותו של אדם. זה לא קורה למי שהכירו את המת או שחוו טרגדיות דומות, ולא למי שנלחמים נגד איצדק כמו זה שהוביל למותו המיותר של דובוס. אבל אצל מי שחווים את הטריגריות רק דרך מהדורות החדשות, המוות האנושי לא תמיד לוחץ על בלוטות הרגש.

עם זאת, לנטייה הזו יש גם מגבלות. אם ניתן לאנשים שני כפתורים, שלחיצה על אחד מהם תהרוג בעל חיים בסכנת הכחדה ולחיצה על הכפתור השני תהרוג באקראי אדם זר, ונצווה עליהם ללחוץ על אחד מהם, רק מעטים יבחרו בכפתור שהורג בני אדם. לדעתי, כמעט כל המשתתפים יעדיפו להרוג חיה.

הסיבה לכך היא שהשוואה ישירה יותר מערבת את שיקול הדעת המודע שלנו ולא את הרגשות. שם, מתפתח סוג אכפתיות שמשקף את האמפתיה שלנו לבני אדם ובני המשפחה שלהם. ובמילים אחרות, כשאנחנו חושבים על כך לעומק אז אכפת לנו יותר מבני אדם. אבל כשאנחנו פועלים מיד, לפי הרגש האוטנטי, האכפתיות שלנו עלולה להתנהג בדרכים אחרות.

פרופ' אריאלי הוא חוקר כלכלה התנהגותית ומחבר רבייהמכר "לא רציונלי אבל לא נורא" ו"האמת על באמת".
אלות לדן אריאלי: askdan@calcalist.co.il

ועכשיו מקצצים אותו אצלנו. ועוד בצה"ל. כיצד בכלל נקשר הגילוח לתדמית החייל? הצוח, בן זוגו של הגילוח, הדהד במחנות הצבא מאז ומתמיד. נשק נקי, הכל יודעים, מיטיב לירות. אבל האם חייל מגולח יילחם טוב יותר?

תולדות הגילוח הצבאי החלו בצבאו של אלכסנדר מוקדון, שם פחדו שחיילי אויב ילפתו את הלוחמים המוקדונים בציצית זקנם כדי לשפרם בחרב. הרומאים ירשו את התפיסה הזאת, ומאז ימי רומא צבאות רבים מגלחים את חייליהם.

הסוציולוג דווייט רובינסון מצא דרך מקורית לחקור את תופעת הזקנים, הפאות והשפמים בתרבות הבריטית: במקום לראיין בעלי זקן הוא התיישב ב-1976 ועבר על 130 שנות עיתונים לונדוניים, עמוד אחר עמוד, גזיר אחרי גזיר, כדי לחשב את שיעור הפנים המזוקנות מכלל הפנים שהופיעו בתצלומים בעיתונים.

מנתוני המחקר (<http://bit.ly/Bearded-Theory>), אנו למדים שקרבם של הזקנים נפלה מאז סוף המאה ה-19. הם שבים לאופנה רק בעשורים האחרונים. באופן מעניין, המנהג של ג'נטלמנים בריטים לטפח זקן מפואר הלך והתפוגג במקביל להמצאתם ושייטתם של תכשירי גילוח חדשים וסכיני גילוח חרפעיניים. עוד גילה המחקר שלפאות ארוכות, שפמים וכן לצייר רוף של שניהם היו הבלחות פופולריות שבאו והלכו, לעתים על חשבון הזקנים, לעתים לצדם.

האם לזקנים יש תפקיד תרבותי? האם יש להם משמעות? אותם סוציולוגים שתיעדו את צמיחת הזקן וקיצוצו לאורך השנים הראו גם קשר חזק בין אורכי זקנים מצויים לבין רוחבן של חצאיות. אז אולי הכל עניין של טעם משתנה, כולל החיבור בין זקנים וחיילים? צפו בסדרות הפרסומות החדשות למכשירי גילוח, כולל כאן בישראל, תחת הכותרת "הפנים החדשות של מוק" ו"הפנים החדשות של רביד", ותחליטו בעצמכם. ומעניין מה יחשבו הרס"דים כשייווכחו כמה גדול החלק בעבודתם שעוסק, כמעט אך ורק, באכיפת צווי האופנה.

פרופ' רפאלי הוא ראש המרכז לחקר האינטרנט באוניברסיטת חיפה sheizaf.rafaeli.net

2

לאספנים: הדפסה חוזרת

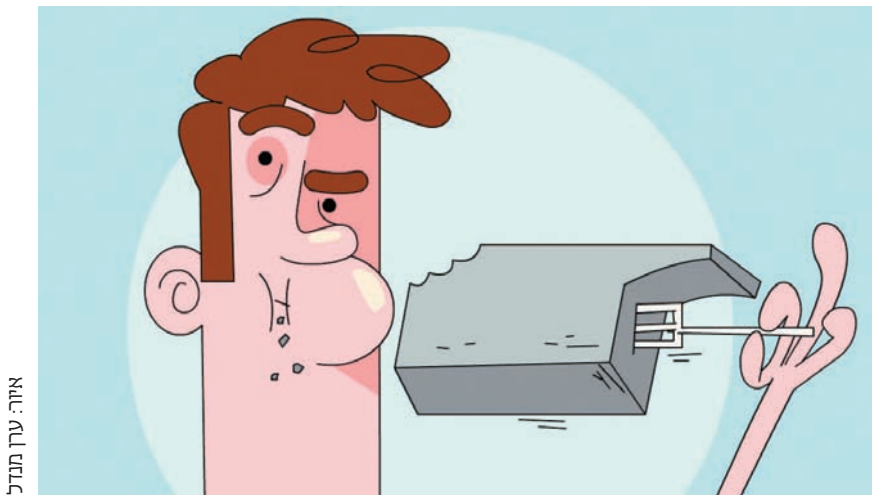
התחייה המסוימת של תקליטי הוויניל, יחד עם ההתקדמות הטכנולוגית, מאפשרת סוף סוף דבר שנראה דמיוני בזמן אמת: הדפסת תקליט יחיד בהזמנה אישית. שימוש במיוחד כמתנה לאדם אהוב. עורכים מיקסטייפ כמו פעם, מעלים לאחר, בוחרים עטיפה ומקבלים בדואר את העותק היחיד בעולם של התקליט שיצרתם. 50 יורו.

vinylify.com

האם טבעונות גורמת אנמיה?

דעה רווחת היא שבבשר יש הרבה ברזל, ולכן צמחונים הם אנמיים. אבל גיליתי שב-100 גרם עוף יש בערך 0.5 מ"ג ברזל, בעוד שבטחינה יש 6 גרם. אז מאיפה המיתוס על בשר וברזל? קונספירציה של תעשיית הבשר? סתם עילה לרדיפת טבעונים? **אואיק**

איור: עיר מנדל

אואיק היקה

לפני כמאתיים שנה כתב הסופר הנודע גתה: "אי הבנה ורשלנות יוצרות יותר בלבול בעולמנו זה מאשר נוכלות וזדון". אז אולי זו קונספירציה (שאיני מודע לה, או שאני שותף לה), אך סביר יותר שמדובר בטעות תמימה, שגם אתה לקית בה. אתה מניח שהברזל שבטחינה זהה לברזל שבעוף, אך האמת היא שיש ברזל ויש ברזל, והגוף שלך יותר בררני משנדמה לך.

רק בין 5% ל-30% מהברזל שנכנס לך לפה נספג בגוף. השאר יוצא בזריזות מהצד השני. אחוזו הסיפוג תלוי בשלל גורמים, ובהם מצב הגוף (כשחסר לך ברזל אתה סופג יותר), מזונות גלויים (ויטמין C, לדוגמה, עוזר לספיגת ברזל, ואילו חומצה אוקסלית המצויה בשלל מזונות, ובהם זרעי השומשום, מפריעה לה), והאטומים שמחוברים לברזל.

כדי שאטום ברזל ייספג בקלות, הוא צריך להיות מוקף בטבעת של ארבעה אטומי חנקן, שכל אחד מהם יוצר טבעת עם אטומים אחרים, וכל הטבעות מחוברות זו לזו. למבנה המופלא הזה קוראים "הם", והוא מאד מאד שימושי. השימוש הכי מפורסם

צמחונים אוכלים פחות מהברזל הטוב, ומחסור בברזל הוא הגורם העיקרי לאנמיה. שישיית מאוכלוסיית העולם סובלת מאנמיה בשל מחסור בברזל. אך זהו נתון מטעה

שאנו אוכלים זקוקים לבערך אותם חומרים כדי לה- תקיים, בבשר יש המון הם, ובטחינה לא. לכן אנשים מניחים, לתומם, שצמחונים נמצאים בסכנה. הם אוכלים פחות מהברזל הטוב ומחסור בברזל הוא הגורם העיקרי לאנמיה, מחלת הדם השכיחה בעולם. בערך רבע מאוכלוסיית העולם סובלת ממנה במידה זו או אחרת, ואצל בערך שישיית מאוכלוסיית העולם היא נגרמת בשל מחסור בברזל. וידוע שבמקומות שבהם התזונה דלה בבשר, כמו וודו, למשל, יש הרבה יותר אנמיה.

אך ידוע גם שאחוזו חולי האנמיה בקרב צמחונים וטבעונים זהה לזה של האוכלוסייה הטורפת. הבעיה של ההורים אינה שהם לא אוכלים מספיק בשר, אלא שהם לא אוכלים מספיק, נקודה. ועם כל הכבוד לסוגי הברזל השונים וליכולת הספיגה שלנו, אנחנו חיים בחברת שפע. טחינה אינה מקור אופטימלי לברזל, אבל אם יש לך הרבה ממנה, אתה תסתדר. הגיע הזמן לרדת מהצמחונים. אם אתם חייבים להציק למישהו, סעו להורו.

שלו הוא ביצירת המוגלובין, שמשנע חמצן ורדיתח מוצת הפחמן בין הריאות לכלל הגוף. ההם הוא שנותן להמוגלובין ולדם את צבעם האדום. וכשהמוגלובין מתפרק, הוא הופך לפייליפ'דין הירקרק (שנותן לחבורות את צבען), ואז לפיילירופין הצהבהב (שנותן לחולי צהבת את צבעם), לאורופילין הצהוב (שנותן לשתן את צבעו) ואף לסי' טרקופילין החום (אתה יכול לנחש). בלי הם החיים היו הרבה פחות צבעוניים. נשימה, כפי שאנו מכירים אותה, לא היתה קיימת כלל. וכיון שאנחנו והחיות

שאלות לבלדד השוחי: askbilidad@calcalist.co.il

לצופים: מה נראה היום

שני חובבי קולנוע היו מתוסכלים מהמחסור באתר מודרני שיאפשר להם לגלות סרטים חדשים, אז הם התיישבו לעשות אחד. התוצאה היא Movieo, שנראה מיליון דולר ועושה שימוש במאגרים קיימים כדי לאפשר לכם לנהל את הוויסליסט שלכם עם כל החייתוכים שתוכלו להעלות על הדעת. חובה לכל אדם עם עיניים.

movieo.me

לאתלטים: רוכבים להגנה

קסדות לרוכבי אופניים? אל תהיו מגוחכים. הדבר הבא הוא כרית אוויר אישית, שעובדת בדיוק כמו באוטו ויעילה יותר מקסדה, רק נראית הרבה יותר טוב. הכרית, שמגיעה מסקנדינביה ונושאת את השם Hovding, מתלבשת על הצוואר. היא מצוידת בחיישנים שמנטרים את תנועות הגוף, וברגע האמת דואגים שהכרית תתנפח ותציל חיים. 299 יורו.

hovding.com

משחק: זיג זיג ספוטניק

5 המכאניקה בבסיסו של משחק הפאזל החדש Sputnik Eyes היא קלאסית, אבל איכות העיצוב והאנימציות משדרגת אותו למשהו שלא תוכלו לעזוב. המטרה היא לנתב יצורים צבעוניים ומתוקים אל הבסיסים שלהם באמצעות גרירתם בסדר הנכון. הפתרון להתמודדות עם הוויקנד. 6.90 שקל לאיפון.

<http://bit.ly/Sput-Eyes>

